

KATOLIČKI VJERONAUKE U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA

OBRAZLOŽENJE O UPISU KATOLIČKOGA VJERONAUKA

Poštovane vjeroučiteljice i poštovani vjeroučitelji!

Dopustite mi da Vas, na temelju aktualnih upita o upisu Katoličkoga vjeronauka u osnovnim i srednjim školama, kao i na temelju odluke Ministarstva znanosti i obrazovanja (URBROJ: 533-06-20-0001 od 12. svibnja 2020.), odnosno *Upute o predmetu Informatike kao izbornoga predmeta od 1. do 4. razreda u školskoj godini 2020./2021.*, podsjetim na sljedeće činjenice. Naravno, ovo se obrazloženje temelji i na Ugovoru između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture (19. prosinca 1996.), Ugovoru o katoličkom vjeronauku u javnim školama i vjerskom odgoju u javnim predškolskim ustanovama (29. siječnja 1999.), te na drugim važećim zakonodavnim aktima Republike Hrvatske.

(1) Najprije Vas podsjećam da je Katolički vjeronauk u javnim osnovnim i srednjim školama „obvezni predmet za one učenike koji ga izaberu“ (*Ugovor*, 1999., čl.1., t.1.). Pri upisu Katoličkoga vjeronauka, kako to tumači *Ugovor* (1999., čl.2., t.2.), valja voditi računa o tomu da „školske vlasti, u suradnji s nadležnim crkvenim vlastima“ moraju omogućiti roditeljima i punoljetnim učenicima da izaberu vjeronauk te da odluka učenika „ne bude povodom bilo kakvom obliku diskriminacije na području školskoga djelovanja“. Sukladno tomu podsjećam na *Dodatni nalog o nastavi školskoga vjeronauka* (URBROJ: 532-02-04/3-94-01 od 12. prosinca 1994.) koji je još tada utvrdio da „nije potrebno provoditi postupak anketiranja za učenike ostalih razreda, jer je to učinjeno prije“ (t.3.). Svakako, misli se na učenike prvoga razreda osnovne te prvoga razreda srednje škole. „Međutim“, nastavlja isti Dokument, „učenici koji nisu obuhvaćeni nastavom školskog vjeronauka mogu se uključiti u ovu nastavu (...) s tim da su dužni zatražiti anketni listić i početkom nove školske godine popuniti ga na naprijed navedeni način“. Upravo zbog toga, ali i nakon dugih javnih znanstvenih i stručnih rasprava, *Ugovor* (1999., čl.1., t.2.) donosi sljedeće: „O izboru katoličkoga vjeronauka kao obvezatnoga predmeta daje se pisana izjava ravnatelju škole“. Kad god je, dakle, ovdje riječ o upitnicima ili anketama, misli se na upitnik ili anketni listić s mogućnošću upisa jednoga od ponuđenih konfesionalnih modela vjeronauka! O drugim upitnicima ovdje nije riječ.

(2) Poradi očite činjenice o ustrojstvu Katoličkoga vjeronauka kao predmeta u javnim osnovnim i srednjim školama, a i na temelju navedenoga *Dodatnoga naloga* (t.4.), *Ugovor* izričito napominje da se „nastava katoličkoga vjeronauka u javnim osnovnim i srednjim školama izvodi (...) pod istim uvjetima pod kojima se izvodi nastava ostalih predmeta, napose s obzirom na položaj vjeronauka unutar rasporeda sati“ (1999., čl.1., t.4.). Time, ali i činjenicom da se radi o predmetu koji je, nakon što ga se izabere obvezatan za učenika, osigurava se mjesto Katoličkoga vjeronauka kao predmeta u okviru redovite satnice osnovne ili srednje škole.

(3) Čini mi se da je razmišljanja (napose iz t.2. ovoga spisa) uvijek iznova potrebno naglasiti kako bi se uvidjelo da upitnici ili ankete, neovisno kojega sadržaja ili kojega pitanja one bile, nemaju zapravo nikakvo zakonodavno uporište kako u navedenim ugovorima tako i u drugim zakonodavnim aktima Republike Hrvatske. Stoga valja ustvrditi da su oni upitnici, osim reguliranih (i to kada je riječ o izboru vjeronauka), koji bi na bilo koji drugi način omogućavali upis ili izbor Katoličkoga vjeronauka neregularni. Posebno pri tome mislim na upitnike koji se pojavljuju u posljednje vrijeme, a sadržavaju ponudu izbora izbornih predmeta kao što su strani jezik, informatika ili slično (uz navođenje Katoličkoga vjeronauka kao jednoga od takvih izbornih predmeta).

(4) Uz sve navedeno valja ponoviti da se učenik osnovne ili srednje škole može, odnosno da ima pravo ispisati se iz Katoličkoga vjeronauka. *Ugovor* je tu jasan: „Ako bi roditelji i punoljetni učenici željeli promijeniti odluku o kojoj se govori u stavku 1. ovoga članka (*svakome je zajamčeno pravo izbora vjeronauka*, nap. autora), dužni su o tome pismeno obavijestiti školu prije početka nove školske godine“ (1996., čl.2., t.3.). Dakle, i na ovaj se način daje do znanja da je jednom izabrani Katolički vjeronauk predmet koji obvezuje učenika za vrijeme osnovnoga ili srednjoškolskoga ciklusa nastave, pri tom mu se, pak, ne uskraćuje pravo ispisa iz vjeronauka, što, naravno, shvaćam kao izvanrednu, a nipošto kao redovitu praksu naših učenika. Uz to valja pripomenuti da se u ugovorima nigdje na navodi mogućnost da onaj učenik, koji se jednom ispisao iz vjeronauka, ne može iznova iskoristiti pravo ponovnoga upisa.

(5) Dopisom Ministarstva znanosti i obrazovanja (12. svibnja 2020.) objavljena je *Uputa o predmetu Informatike kao izbornoga predmeta od 1. do 4. razreda u školskoj godini 2020./2021.* Budući da se Informatika kao predmet našla u sustavu odgoja i obrazovanja već od školske godine 2018./2019. (za V., VI., VII., i VIII. razred osnovne škole te za I., II., III. i IV. razred srednje škole), nadamo se doista da će uvođenje ovoga predmeta i u prva četiri razreda osnovne škole od sljedeće školske godine pridonijeti kvaliteti našega odgojno-obrazovnog sustava. Pri tome bih htio napomenuti sljedeće. Neovisno o tome što su osnovne škole pozvane obvezno ponuditi Informatiku od sljedeće školske godine kao izborni predmet (u I., II., III. i IV. razredu osnovne škole), te što je Informatika već od 2018. obvezni nastavni predmet u V. i VI. razredu, kao i izborni predmet u VII. i VIII. razredu osnovne škole, te neovisno o tome što se vjeronauk, informatika i drugi strani jezik nalaze na popisu samo izbornih predmeta u Nastavnom planu za osnovnu školu (vidi: NN 66/2019 – *Odluka o donošenju nastavnog plana za osnovnu školu* od 10.7.2019.), ipak se nadam da s obzirom na upis i provedbu Katoličkoga vjeronauka u osnovnim i srednjim školama ne će biti nikakvih poteškoća. Temelj takvom uvjerenju je i činjenica da se i sam novo objavljeni dokument o Informatici u prva četiri razreda osnovne škole poziva na čl. 51. *Zakona o odgoju i obrazovanju* koji potvrđuje, prema Uputi, da ne postoji prepreka da učenici biraju tri izborna predmeta jer se ograničenje dnevnoga broja sati u osnovnoj i srednjoj školi odnosi na broj sati obveznih predmeta. Budući da je Katolički vjeronauk, kada ga se izabere obvezni predmet, koji se nalazi, kako smo već spomenuli, u redovitoj satnici, Katolički vjeronauk ne bi smio biti uvjetovan niti pogođen uvođenjem Informatike kao predmeta. Kad bi se Katolički vjeronauk, pak, shvaćalo samo kao izborni predmet, prema navedenom članku *Zakona o odgoju i obrazovanju*, niti tada ne bi bilo nikakve štete za njegovu provedbu, s tim da, posebno naglašavam, on, prema ugovorima, ulazi i tako u redovitu nastavu. Sve drugo, a što bi iziskivalo drukčija tumačenja i prihvaćanja, vodilo bi diskriminaciji Katoličkoga vjeronauka u osnovnim i srednjim školama.

Vjerujući da Vam ovim dopisom izražavam podršku i sigurnost pri eventualnom rješavanju pojedinačnih i izvanrednih predmeta koji bi mogli biti dio našega skorog djelovanja, primite iskrene izraze poštovanja i pozdrava!

Izv. prof. dr. Ivica Pažin, predstojnik